

Seat No. : _____

TH-106

B.A. Sem.-I (CBCS)
May-2013

Psychology (Core-102)

(Psychology & Effective Behaviour-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧. (અ) હતાશાની વ્યાખ્યા આપો. આપણી સંસ્કૃતિની સામાન્ય હતાશાઓ તરીકે ખોટ, નિષ્ફળતા અને અર્થ શૂન્યતાની સમજૂતી આપો. ૭

અથવા

સંઘર્ષના પ્રકારોનું વર્ણન કરો.

- (બ) મનોભારની ઉત્કટતાને અસર કરતાં પરિબળ તરીકે વ્યક્તિની ખાસિયતો ચર્ચો. ૭

અથવા

‘મનોભારની ભાતો વિશિષ્ટ હોય છે.’ – આ વિધાન સમજાવો.

૨. (અ) કેટલાક લોકો શા માટે લગ્ન નથી કરતા તે સમજાવો. ૭

અથવા

જીવનસાથીની પસંદગીને અસરકર્તા પરિબળો ચર્ચો.

- (બ) લગ્નની શૈલીઓનું વર્ણન કરો. ૭

અથવા

લગ્નજીવનમાં સારા અનુકૂલનને અસર કરતાં પરિબળ તરીકે ભૂમિકા વર્તન અને અન્યોન્ય સમાયોજનની ચર્ચા કરો.

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ચાર) ૧૬

- (૧) કર્તવ્ય સભાનતા વિરુદ્ધ અલિપ્તતા
(૨) દબાણના કારણો
(૩) અનુકૂલન ક્ષમતામાં ઘટાડો
(૪) લગ્ન કરવાના કારણ તરીકે આર્થિક વ્યવસ્થા
(૫) લગ્નની સફળતાની આગાહી
(૬) નિમ્નતમ આંતરક્રિયાલક્ષી લગ્ન

૪. એક અથવા બે વાક્યોમાં જવાબ આપો :

૧૨

- (૧) આત્મ-દિશાસૂચન વિરુદ્ધ બાહ્ય-દિશાસૂચનના સંઘર્ષનો અર્થ સમજાવો.
- (૨) દબાણ એટલે શું ?
- (૩) મનોભારની અપેક્ષા મનોભારની ઉત્કટતાને કઈ રીતે અસર કરે છે ?
- (૪) અજ્ઞાત મનોભારની ભાતો એટલે શું ?
- (૫) લગ્ન દ્વારા સંતોષાતી ગમે તે બે મનોવૈજ્ઞાનિક જરૂરિયાતોના નામ લખો.
- (૬) ગત્યાત્મક મૈત્રીયુક્ત લગ્ન એટલે શું ?

૫. કૌંસમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

૧૪

- (૧) સાધનોના અભાવને કારણે વ્યક્તિ ઘણીવાર _____ અનુભવે છે. (દબાણ, હતાશા)
- (૨) યુવાવસ્થામાં જાતીય ઈચ્છા વિરુદ્ધ _____ નો સંઘર્ષ જોવા મળે છે.
(આત્મસંયમ, આંતરસૂઝ)
- (૩) જ્યારે ટ્રેન મોડી પડે ત્યારે _____ કારણોને લીધે હતાશાનો સામનો કરવો પડે.
(બાહ્ય, આંતરિક)
- (૪) _____ સિદ્ધિઓ મેળવવા માટેનું દબાણ આપણા સમાજનું એક સામાન્ય દબાણ છે.
(સ્પર્ધાત્મક, ઉચ્ચ)
- (૫) જરૂરિયાતોની અગત્ય, સ્થિતિકાળ અને _____ મનોભારની ઉત્કટતાને અસર કરે છે.
(અનેકતા, સ્થિરતા)
- (૬) મનોભારની પરિસ્થિતિમાં ધમકી પણ શામેલ હોય તો મનોભારની ઉત્કટતા _____ છે.
(ઘટે, વધે)
- (૭) મનોભારને લીધે થયેલી શારીરિક બીમારીને _____ બીમારી કહેવાય છે.
(મનોદૈહિક, મનોસામાજિક)
- (૮) બંને સંઘર્ષાત્મક પ્રેરકો એક સરખા મહત્વના હોય ત્યારે મનોભારનો અનુભવ _____ હોય છે.
(તીવ્ર, હળવો)
- (૯) જીવનસાથીની પસંદગી કરવામાં કયા _____ અપનાવવા તેની સમજ સંવનનના ગાળા દરમિયાન પ્રાપ્ત થાય છે.
(ધોરણો, નિર્ણયો)
- (૧૦) આજના યુગમાં, લગ્નની સફળતાને મૂલવવા માટે આર્થિક સલામતી કરતાં _____ જરૂરિયાતોના સંતોષને વધુ મહત્વ આપવામાં આવે છે.
(સામાજિક, વૈયક્તિક)
- (૧૧) છૂટછાટયુક્ત વલણના વધવા છતાં વ્યક્તિઓ _____ જરૂરિયાતોના સંતોષ માટે લગ્ન કરવું વધારે પસંદ કરે છે.
(આર્થિક, જાતીય)
- (૧૨) _____ લગ્નમાં, ઘણી વાર ઝઘડા ન જણાય છતાં 'ઠંડુ યુદ્ધ' ચાલ્યા કરે છે.
(નિમ્નતમ આંતરક્રિયાલક્ષી, સંઘર્ષલક્ષી)
- (૧૩) લગ્નના આંતરસંબંધો _____ હોય છે.
(પરિવર્તનશીલ, સ્થિર)
- (૧૪) પેકાર્ડની દૃષ્ટિએ સુખી લગ્નજીવન માટે _____ પરિપક્વતા એક મહત્વનું ઘટક છે.
(શારીરિક, આવેગાત્મક)

Seat No. : _____

TH-106

B.A. Sem.-I (CBCS)

May-2013

Psychology (Core-102)

(Psychology & Effective Behaviour-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : All questions are compulsory.

1. (a) Define frustration. Explain losses, failure and meaninglessness as common frustrations of our culture. 7
- OR**
- Describe the types of Conflicts.
- (b) Discuss the characteristics of the individual as a factor affecting the severity of stress. 7
- OR**
- ‘Stress patterns are unique’. Explain this statement.
2. (a) Explain why some people never marry. 7
- OR**
- Discuss the factors affecting mate selection.
- (b) Give a description of marital styles. 7
- OR**
- Discuss roles and mutual accommodation as a factor affecting good marital adjustment.
3. Write short notes (any **four**) : 16
- (1) Commitment vs. non-involvement
- (2) Sources of pressure
- (3) Lowering of adaptive efficiency
- (4) Economic consideration as a reason for marriage.
- (5) Predicting marital success
- (6) Minimal interaction marriage
4. Answer in a **one** or **two** sentences : 12
- (1) Explain the conflict of self-direction vs. outer-direction.
- (2) What is pressure ?

- (3) How does anticipation of stress affect the severity of stress ?
- (4) What are unconscious stress patterns ?
- (5) Name any two psychological needs satisfied in a marriage.
- (6) What is a vitalized companionship marriage ?

5. Fill in the blanks with the correct alternative from those given within brackets : **14**

- (1) An individual often experiences _____ due to lack of resources. (pressure, frustration)
- (2) The conflict of sexual desires vs. _____ is seen during youth. (restraints, insight)
- (3) When the train arrives late, frustration has to be faced because of an _____ reason. (external; internal)
- (4) The pressure for _____ achievement is a common pressure of our society. (competitive, high)
- (5) The importance, duration and _____ of needs affect the severity of stress. (multiplicity, stability)
- (6) The severity of stress _____ due to the presence of threat in a stressful situation. (decreases, increases)
- (7) A physical illness caused due to stress is called a _____ illness. (psychosomatic; psychosocial)
- (8) When both conflicting forces are equally strong, the stress experienced is _____. (severe. Mild)
- (9) An understanding of the _____ to be adopted for mate selection is attained during the period of courtship. (standards, decisions)
- (10) In the present age, the satisfaction of _____ needs is given greater importance than economic security in assessing marital success. (social, personal)
- (11) Despite an increase in permissive attitudes, people prefer to marry in order to satisfy _____ needs. (economic, sexual)
- (12) In a _____ marriage, even though, quarrels are not always obvious, a ‘cold-war’ persists. (Minimal-interaction, conflict-habituated)
- (13) Marital interactions are _____. (changing, stable)
- (14) According to Packard, _____ maturity is an important factor for a happy married life. (physical, emotional)
